

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสิทธิสวัสดิภาพ และสวัสดิการของนักแสดงเด็ก ในอุตสาหกรรมบันเทิง

LEGAL ISSUES REGARDING MEASURES TO PROTECT THE RIGHTS, WELFARE AND WELL-BEING OF
CHILD ACTORS IN THE ENTERTAINMENT INDUSTRY

ทิพวรรณ โชคชื่น¹, นิสิต อินทมานะ², เจษฎากกร จินะเสนา³ และ ศิริชัย มงคลเกียรติศรี⁴

Tippawan Chokchuen¹, Nisit Intamano², Jadsadakon Jinasena³ and Sirichai Mongkolkiatsri⁴

มหาวิทยาลัยศรีปทุม^{1,2,3}, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ⁴

Sripatham University^{1,2,3}, Bangkok University⁴

E-Mail: Tippawan.cho@spumail.net¹

Received 10 August 2024; Revised 26 October 2024; Accepted 27 February 2025.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการของนักแสดงเด็กของประเทศไทย และต่างประเทศ 2) เพื่อศึกษาปัญหาการไม่มีกฎหมายเฉพาะมาบังคับใช้เกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการของนักแสดงเด็ก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสารด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารจากหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องแบบทุติยภูมิ (secondary data) และ แบบปฐมภูมิ (primary data)

ผลการวิจัยพบว่า 1) กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการของนักแสดงเด็กของประเทศไทยและต่างประเทศ สรุปได้ว่า กฎหมายของประเทศออสเตรเลีย ได้ออกกฎหมายคุ้มครองนักแสดงเด็กในด้านสวัสดิภาพ ความปลอดภัยของนักแสดงเด็กไว้อย่างครอบคลุม และชัดเจน โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของนายจ้างต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด แต่พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ให้ความสำคัญในการควบคุมการกระทำที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรมในการทำสัญญาในวงการธุรกิจและกิจการต่าง ๆ ในประเทศไทย ซึ่งหลักการของพระราชบัญญัตินี้คือการให้ความคุ้มครองแก่ฝ่ายที่อยู่ในฐานะที่ไม่สามารถปกป้องกันตัวเองได้ เช่น ฝ่ายที่ไม่มีความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์ในการทำสัญญามากพอที่จะป้องกันตัวเองจากการเลือกทำสัญญาที่ไม่เป็นธรรมซึ่งกำหนดให้สัญญาที่ไม่เป็นธรรมมีผลเท่ากับการยกเลิก หรือ สัญญาที่ไม่เป็นธรรมจะถูกตัดสินให้เป็นโมฆะ และฝ่ายที่ได้รับความเสียหายจากการทำสัญญาที่ไม่เป็นธรรมสามารถเรียกร้องคืนค่าเสียหายจากการดำเนินคดีขึ้นฟ้องต่อศาลได้ตามกฎหมาย เพื่อให้มั่นใจได้ว่าความปลอดภัยของการทำสัญญาจะได้รับการคุ้มครองอย่างเพียงพอ 2) ปัญหาการไม่มีกฎหมายเฉพาะมาบังคับใช้เกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการของนักแสดงเด็ก สรุปได้ว่า ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองแรงงานเด็กได้อย่างครอบคลุม ซึ่งกฎหมายไทยไม่มีบทกฎหมายคุ้มครองแรงงานเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงไว้โดยเฉพาะ รวมถึงอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบและมาตรการอื่นทางกฎหมายที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองเด็กที่ถูกแสวงหาประโยชน์จากอุตสาหกรรมบันเทิง

คำสำคัญ: ปัญหากฎหมาย , มาตรการคุ้มครอง , อุตสาหกรรมบันเทิง

Abstract

This research aims to 1) study the laws regarding the measures to protect the safety and welfare of child actors in Thailand and other countries, and 2) study the problem of the lack of specific laws to enforce the measures to protect the safety and welfare of child actors. This research is a qualitative research by collecting documentary data from books, articles, theses, research reports, and related electronic media using the secondary data and primary data methods.

The research results found that 1) Laws on measures to protect the welfare and well-being of child actors in Thailand and abroad can be summarized as follows: Australian law has issued laws to protect child actors in terms of their welfare and safety comprehensively and clearly. It is stipulated that it is the duty of employers to comply with the law. However, the Unfair Contracts Act B.E. 2540 emphasizes the control of improper or unfair acts in contracts in the business and various businesses in Thailand. The principle of this Act is to provide protection to parties who are unable to protect themselves, such as parties who do not have enough knowledge, skills or experience in making contracts to protect themselves from choosing to make unfair contracts, which stipulate that unfair contracts are equivalent to cancellation or unfair contracts will be adjudged void. Parties who are damaged by unfair contracts can claim compensation by filing a lawsuit in court under the law to ensure that the safety of the contract is adequately protected. 2) The problem of the lack of specific laws to enforce measures to protect the welfare and well-being of child performers. In summary, under the Labor Protection Act of 1998, there is no law to protect child labor comprehensively. Thai law does not have a specific law to protect child labor in the entertainment industry. In addition, the powers and duties of responsible agencies and other existing legal measures are not sufficient to protect children who are exploited in the entertainment industry.

Keywords: Legal issues , protection measures , entertainment industry

บทนำ

ในยุคที่สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันมีการเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในประเทศเติบโตเพิ่มมากขึ้นด้วย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมบันเทิง ซึ่งในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าธุรกิจอุตสาหกรรมบันเทิงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือการติดต่อแบบไร้สายผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งเรียกได้ว่าอุตสาหกรรมบันเทิงนั้นได้เข้ามาแทรกแซงอยู่ตามสื่อต่าง ๆ ตลอดเวลา และอุตสาหกรรมบันเทิงได้รับการตอบรับเพิ่มมากขึ้นทุกวัน ส่งผลให้มีการจ้างนักแสดงหน้าใหม่เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นนักแสดงเด็กหรือนักแสดงผู้ใหญ่ จะเห็นได้ว่าเมื่ออุตสาหกรรมบันเทิงขยายตัวขึ้น และการเติบโตของธุรกิจในอุตสาหกรรมบันเทิงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นละครโทรทัศน์ คลื่นวิทยุ หรือสื่อบันเทิงอื่น ๆ ซีรีส์ ภาพยนตร์ รวมไปถึงการเติบโตอย่างมากของช่องโทรทัศน์แบบที่เรียกเก็บค่าบริการ หรือที่เราเรียกว่า เคเบิลทีวี (Cable TV) และแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ จึงทำให้อุตสาหกรรมบันเทิงเติบโตขึ้นอย่างมาก นอกจากนี้ เมื่อ

เศรษฐกิจขยายตัวพร้อมกันในยุคพัฒนาเทคโนโลยีระบบดิจิทัล ระบบไร้สาย และระบบออนไลน์ จึงส่งผลให้มีการจ้างนักแสดงหน้าใหม่ที่มีช่วงอายุประมาณ 10-18 ปีเพิ่มมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัตินั้น อุตสาหกรรมบันเทิงนั้นเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และได้รับการตอบรับเป็นอย่างมาก อาชีพนักแสดงเด็กถือเป็นอาชีพที่ได้รับการยอมรับในสังคมปัจจุบัน แต่ในความเป็นจริงอาชีพนักแสดงเด็กนั้นกลับไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าไรนัก ไม่ว่าจะเป็นในด้านของสวัสดิภาพระหว่างการทำงาน และด้านสวัสดิการที่เหมาะสม เนื่องจากประเทศไทยไม่มีกฎหมายเฉพาะที่จะให้ความคุ้มครองดังเช่นอาชีพอื่นๆ ทั้ง ๆ ที่อาชีพนักแสดงเด็กเป็นกลุ่มช่วงอายุที่อยู่ในวัยเจริญเติบโตควรได้มีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย สุขภาพจิต และสติปัญญา และนักแสดงเด็กก็เป็นอาชีพที่สามารถเรียกได้ว่าเป็นวิชาชีพอย่างหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากวิชาชีพอื่น ๆ ดังนั้น เมื่อนักแสดงเด็กเกิดปัญหาหรือข้อพิพาทขึ้น ก็ย่อมต้องนำบทกฎหมายที่มีอยู่แล้วมาปรับใช้เพื่อแก้ปัญหาทั้ง ๆ ที่ในบางครั้งกฎหมายเหล่านั้นอาจไม่ตรงกับเจตนา ไม่ตรงกับวิถีปฏิบัติ หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงในอาชีพนักแสดงเด็ก

นอกจากนี้ อุตสาหกรรมบันเทิงยังเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถนำช่องทางของการเอารัดเอาเปรียบจากผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่า ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการสร้างนักแสดงเด็กให้สามารถทำได้หลากหลายอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นนักร้อง นักแสดง โดยก่อนที่จะมาเป็นนักแสดงได้นั้นจะต้องผ่านการฝึกฝนหรือที่เรียกว่า “เด็กฝึก” มาก่อน นักแสดงเด็กแต่ละคนจะใช้เวลาฝึกฝนที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับศักยภาพของเด็กฝึกแต่ละคน และในปัจจุบันประเทศไทยมีนักแสดงเด็กที่มีชื่อเสียง และเป็นที่รู้จักทั้งในฐานะนักร้อง และนักแสดงค่อนข้างเยอะ อาทิ “LYKN” ซึ่งเป็นนักแสดงเด็กในสังกัด Riser Music แต่ได้รับการว่าจ้างให้เป็นนักแสดงในสังกัด GMMTV ด้วย เป็นต้น และนักแสดงเด็กที่มีชื่อเสียง และเป็นที่รู้จักในฐานะนักแสดง แต่ได้รับการว่าจ้างให้มีการร้องเพลง อาทิ “โฟรท ญฐวรรธน์ จิโรชน์ธิกุล” ซึ่งเป็นนักแสดงในสังกัด GMMTV ซึ่งได้รับการว่าจ้างในเป็นนักร้องในสังกัด Riser Music “อินเตอร์ รุ่งรดา รุ่งลิขิตเจริญ” ซึ่งเป็นนักแสดงในสังกัด The ONE Enterprise Public Company Limited; ซึ่งเป็นนักแสดงละครปกติ และเป็นนักแสดงละครเพลงด้วย ซึ่งนักแสดงเด็กที่ได้กล่าวมาข้างต้นอยู่ในช่วงอายุที่กฎหมายไทยยังกำหนดว่ายังเป็นผู้เยาว์อยู่

ปัจจุบันอาชีพนักแสดงเด็กเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมจนเป็นที่ต้องการของตลาดอุตสาหกรรมบันเทิงค่อนข้างสูง ทำให้อาชีพนักแสดงเด็กได้รับค่าตอบแทนที่สูงขึ้น ส่งผลให้ผู้ปกครองได้รับความดึงดูดจากอัตราค่าตอบแทน จนทำให้ผู้ปกครองนำบุตรหลานของตนเข้ามาทำงานในอุตสาหกรรมบันเทิง ซึ่งเมื่อเด็กได้เข้ามาทำงานก่อนวัยอันสมควร อาจได้รับผลกระทบทั้งทางด้านสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิตใจ หรือแม้แต่การปรับตัวเข้ากับสังคม รวมไปถึงการถูกนำไปเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลกำไร

ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ได้กล่าวถึงสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติต่อเด็ก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการอุปการะเลี้ยงดู การคุ้มครองสวัสดิภาพ การอบรมสั่งสอน และการมีพัฒนาการที่เหมาะสม

ปัจจุบันอาชีพนักแสดงเด็กเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมจนเป็นที่ต้องการของตลาดอุตสาหกรรมบันเทิงค่อนข้างสูง ทำให้อาชีพนักแสดงเด็กได้รับค่าตอบแทนที่สูงขึ้น ส่งผลให้ผู้ปกครองได้รับความดึงดูดจากอัตราค่าตอบแทน จนทำให้ผู้ปกครองนำบุตรหลานของตนเข้ามาทำงานในอุตสาหกรรมบันเทิง ซึ่งเมื่อเด็กได้เข้ามาทำงานก่อนวัยอันสมควร อาจได้รับผลกระทบทั้งทางด้านสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิตใจ หรือแม้แต่การปรับตัวเข้ากับสังคม รวมไปถึงการถูกนำไปเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลกำไร

การคุ้มครองเด็กที่ทำงานในอุตสาหกรรมบันเทิงจึงเป็นปัญหาที่สำคัญที่ต้องมีการแก้ไขและป้องกันอย่างเคร่งครัด เนื่องจากมีผลกระทบที่หลากหลายต่อสังคมและอนาคตของเด็กๆ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องการความคุ้มครองเพิ่มเติมจากกฎหมายในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการทำสัญญาจ้าง, การคุ้มครองสวัสดิภาพ, การ

คุ้มครองจากการทารุณกรรม, และการพัฒนาที่เหมาะสมของเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ตลอดจนการจัดการสัญญาที่ควรมีการคุ้มครองที่เหมาะสมต่อเด็กที่ทำงานในอุตสาหกรรมบันเทิง ซึ่งนักแสดงเด็กนั้นไม่ได้มีอำนาจในการต่อรองมากนัก เพราะในการที่จะประกอบอาชีพนักแสดงนั้นก็ย่อมขึ้นอยู่กับผู้ว่าจ้าง นายจ้าง หรือเจ้าของค่าย นักแสดงจะมีงานหรือไม่ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นชื่อเสียง ความนิยมจากผู้ชม นิสัยใจคอ ภาพลักษณ์ ฝีมือ ความรับผิดชอบในการแสดง รวมไปถึงการเป็นที่รักของค่ายหรือต้นสังกัด ดังนั้นนักแสดงเด็กจะมีงานอย่างต่อเนื่องหรือไม่นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวนักแสดงเด็กเพียงอย่างเดียว เนื่องจากมีนักแสดงหน้าใหม่เกิดขึ้นอยู่เสมอ แม้เราจะเคยได้ยินว่าอาชีพนักแสดงเป็นอาชีพที่ขายความนิยมชมชอบของผู้ชม ไม่จำเป็นต้องจ้อใคร แต่ในความเป็นจริงแล้วนั้น นักแสดงต้องเป็นฝ่ายที่จ้อ หรืออยู่ภายใต้อำนาจของค่าย หรือต้นสังกัด มิฉะนั้นนักแสดงอาจจะไม่ได้รับงาน และความนิยมจะลดลงและหายไปจากวงการบันเทิง ด้วยปัจจัยดังกล่าว จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้นายจ้าง หรือเจ้าของค่าย มีอำนาจในการต่อรองที่เหนือกว่า และทำให้นักแสดงนั้นอยู่ในฐานะที่ด้อยกว่า

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจต้องการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายมาตราคุ้มครองสวัสดิภาพ และสวัสดิการของนักแสดงเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาเป็นข้อมูลในการเสนอแนะแนวทางการแก้ไขหรือเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายแรงงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ให้เกิดความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงเด็กให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการของนักแสดงเด็กของประเทศไทย และต่างประเทศ
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาการไม่มีกฎหมายเฉพาะมาบังคับใช้เกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการของนักแสดงเด็ก

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสิทธิสวัสดิภาพ และสวัสดิการของนักแสดงเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการของนักแสดงเด็กของประเทศไทย และต่างประเทศ และ เพื่อศึกษาปัญหาการไม่มีกฎหมายเฉพาะมาบังคับใช้เกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการของนักแสดงเด็ก โดยการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหากฎหมายเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสิทธิสวัสดิภาพ และสวัสดิการของนักแสดงเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิง เพื่อนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ใหม่ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยนักแสดงเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิง
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบการใช้แรงงานเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิง
4. แนวคิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ (New Social Movement)
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบวิธีวิจัย/วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารจากหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องแบบทุติยภูมิ (secondary data) และ แบบปฐมภูมิ (primary data) โดยใช้วิธีการดังนี้

1. การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสาร และหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสิทธิสวัสดิภาพ และสวัสดิการของนักแสดงเด็ก ในอุตสาหกรรมบันเทิง

2. การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) เพื่อทราบถึงแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ ความสัมพันธ์

3. ดำเนินการศึกษาวិเคราะห์ แนวคิด รูปแบบ การจัดการ และแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพและสวัสดิการของนักแสดงเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิง ในลักษณะของการวิเคราะห์เชิงลึกโดยเน้น กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการศึกษาวิจัย

4. สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสารและภาคสนาม โดยนำมา วิเคราะห์ตามประเด็นที่สำคัญ คือแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ ความสัมพันธ์ กระบวนการ ทั้งนี้ เน้น การนำผลการศึกษาวิจัยมาเผยแพร่ให้และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของในระดับประเทศได้รับทราบ

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การศึกษาเชิง เอกสารและการศึกษาภาคสนามเป็น หลักดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลคือแนวทางในการศึกษาซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นด้วยตนเอง จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์รูปแบบและแนวทางการโดยการตีความทำการสร้าง ข้อสรุปแบบอุปนัยการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์ โดยคำนึงถึงบริบทและใช้การเขียน ข้อความแบบบรรยาย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการของนักแสดงเด็กของ ประเทศไทยและต่างประเทศ ผลการวิจัย พบว่า กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการ ของนักแสดงเด็กของประเทศไทย และต่างประเทศ สรุปได้ว่า กฎหมายของประเทศออสเตรเลีย ได้ออก กฎหมายคุ้มครองนักแสดงเด็กในด้านสวัสดิภาพ ความปลอดภัยของนักแสดงเด็กไว้อย่างครอบคลุม และชัดเจน โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของนายจ้างต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด แต่พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่ เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ให้ความสำคัญในการควบคุมการกระทำที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรมในการทำสัญญาใน วงการธุรกิจและกิจการต่าง ๆ ในประเทศไทย ซึ่งหลักการของพระราชบัญญัตินี้คือการให้ความคุ้มครองแก่ฝ่ายที่ อยู่ในฐานะที่ไม่สามารถปกป้องกันตัวเองได้ เช่น ฝ่ายที่ไม่มีความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์ในการทำ สัญญามากพอที่จะป้องกันตัวเองจากการเลือกทำสัญญาที่ไม่เป็นธรรมซึ่งกำหนดให้สัญญาที่ไม่เป็นธรรมมีผล เท่ากับการยกเลิก หรือ สัญญาที่ไม่เป็นธรรมจะถูกตัดสินให้เป็นโมฆะ และฝ่ายที่ได้รับความเสียหายจากการทำ สัญญาที่ไม่เป็นธรรมสามารถเรียกร้องคืนค่าเสียหายจากการดำเนินคดียื่นฟ้องต่อศาลได้ตามกฎหมาย เพื่อให้ มั่นใจได้ว่าความปลอดภัยของการทำสัญญาจะได้รับการคุ้มครองอย่างเพียงพอ

ตอนที่ 2 ปัญหาการไม่มีกฎหมายเฉพาะมาบังคับใช้เกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการของนักแสดงเด็ก ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการไม่มีกฎหมายเฉพาะมาบังคับใช้เกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการของนักแสดงเด็ก สรุปได้ว่า ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองแรงงานเด็กได้อย่างครอบคลุม ซึ่งกฎหมายไทยไม่มีบทกฎหมายคุ้มครองแรงงานเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงไว้โดยเฉพาะ รวมถึงอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบและมาตรการอื่นทางกฎหมายที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองเด็กที่ถูกแสวงหาประโยชน์จากอุตสาหกรรมบันเทิง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการของนักแสดงเด็กของประเทศไทยและต่างประเทศ พบว่า กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการของนักแสดงเด็กของประเทศไทย และต่างประเทศ สรุปได้ว่า กฎหมายของประเทศออสเตรเลีย ได้ออกกฎหมายคุ้มครองนักแสดงเด็กในด้านสวัสดิภาพ ความปลอดภัยของนักแสดงเด็กไว้อย่างครอบคลุม และชัดเจน โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของนายจ้างต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด แต่พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ให้ความสำคัญในการควบคุมการกระทำที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรมในการทำสัญญาในวงการธุรกิจและกิจการต่าง ๆ ในประเทศไทย ซึ่งหลักการของพระราชบัญญัตินี้คือการให้ความคุ้มครองแก่ฝ่ายที่อยู่ในฐานะที่ไม่สามารถปกป้องกันตัวเองได้ เช่น ฝ่ายที่ไม่มีความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์ในการทำสัญญามากพอที่จะป้องกันตัวเองจากการเลือกทำสัญญาที่ไม่เป็นธรรมซึ่งกำหนดให้สัญญาที่ไม่เป็นธรรมมีผลเท่ากับการยกเลิก หรือสัญญาที่ไม่เป็นธรรมจะถูกตัดสินให้เป็นโมฆะ และฝ่ายที่ได้รับความเสียหายจากการทำสัญญาที่ไม่เป็นธรรมสามารถเรียกร้องคืนค่าเสียหายจากการดำเนินคดีขึ้นฟ้องต่อศาลได้ตามกฎหมาย เพื่อให้มั่นใจได้ว่าความปลอดภัยของการทำสัญญาจะได้รับการคุ้มครองอย่างเพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการของนักแสดงเด็กในประเทศไทยและออสเตรเลียนั้นมีความแตกต่างกัน โดยในออสเตรเลียน มีกฎหมายที่ชัดเจนและครอบคลุมในการปกป้องนักแสดงเด็ก โดยมุ่งเน้นที่ความปลอดภัย สุขภาพ และสวัสดิการของเด็กที่ทำงานในวงการบันเทิง กฎหมายดังกล่าวกำหนดให้นายจ้างต้องปฏิบัติตามมาตรการที่ระบุไว้อย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์และการกระทำที่ไม่เหมาะสมในทางกลับกัน กฎหมายในประเทศไทย เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 แม้จะเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้ที่อาจเสียเปรียบในการทำสัญญา แต่ไม่ได้เน้นเจาะจงถึงการคุ้มครองนักแสดงเด็กหรือการทำงานของนักแสดงในอุตสาหกรรมบันเทิงโดยเฉพาะ กฎหมายฉบับนี้มีจุดประสงค์ในการป้องกันการทำสัญญาที่ไม่เป็นธรรมในบริบทของธุรกิจโดยทั่วไป และเปิดโอกาสให้ผู้ได้รับความเสียหายสามารถเรียกร้องความเป็นธรรมผ่านกระบวนการทางกฎหมายได้ ความแตกต่างดังกล่าวสะท้อนถึงลักษณะการให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ ในแต่ละประเทศ โดยออสเตรเลียนให้ความสำคัญกับการปกป้องนักแสดงเด็กเป็นพิเศษ เนื่องจากความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอุตสาหกรรมบันเทิง ขณะที่ประเทศไทยยังคงให้ความสำคัญกับการคุ้มครองในบริบทที่กว้างกว่า และยังไม่มีกรอบกฎหมายเฉพาะที่ครอบคลุมการปกป้องนักแสดงเด็กในลักษณะเดียวกับออสเตรเลียนสอดคล้องกับปฏิญญา กันตะเนตร (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาในการคุ้มครองแรงงานเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาในการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ในกรณีการคุ้มครองแรงงานเด็กใน 2 ประเด็น ดังนี้ 1) ปัญหาการกำหนดอัตราโทษ

ผู้ฝ่าฝืน ซึ่งการเพิ่มโทษจากเดิมที่มีเพียงโทษปรับและจำคุก ให้มีโทษในการปิดกิจการของสถานประกอบการที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายในการจ้างแรงงานเด็ก จะทำให้ผู้ประกอบการเกิดความเกรงกลัวที่จะกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าว ซึ่งเห็นควรให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานให้เพิ่มอัตราโทษการปิดกิจการในมาตรา 148/1 2) ปัญหาอายุขั้นต่ำของลูกจ้าง ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ในมาตรา 44 นั้น เป็นปัญหาที่มีผลต่อประโยชน์โดยตรงของแรงงานเด็ก ซึ่งหากแรงงานเด็กเข้าสู่ตลาดแรงงานโดยที่ยังไม่จบการศึกษาภาคบังคับหรืออายุน้อย ย่อมทำให้ขาดการต่อรองและเสียเปรียบในด้านค่าจ้าง ซึ่งจากการศึกษาพบว่าแรงงานเด็กที่มีคุณวุฒิการศึกษาภาคบังคับตามกฎหมาย สามารถเข้าทำงานที่ดีและได้รับค่าจ้างมากกว่าแรงงานที่ยังไม่จบการศึกษาภาคบังคับตามกฎหมาย จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขกฎหมายในมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 โดยให้เพิ่มอายุแรงงานขั้นต่ำให้เป็นอายุ 16 ปี หรือสำเร็จการศึกษาภาคบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาของประเทศไทยสอดคล้องกับ อนันตญา สุขพิทักษ์ (ม.ป.ป) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน ผลการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ถึงแม้ว่าจะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม โดย พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 แล้วแต่ในส่วนของเรื่องเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็กยังได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ทำให้ไม่สามารถคุ้มครองการทำงานของแรงงานเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม จึงทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายคุ้มครองแรงงาน เพื่อให้เด็กได้รับการคุ้มครองที่เหมาะสมและเป็นธรรม

2. ปัญหาการไม่มีกฎหมายเฉพาะมาบังคับใช้เกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการของนักแสดงเด็ก พบว่า ปัญหาการไม่มีกฎหมายเฉพาะมาบังคับใช้เกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการของนักแสดงเด็ก สรุปได้ว่า ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองแรงงานเด็กได้อย่างครอบคลุม ซึ่งกฎหมายไทยไม่มีบทกฎหมายคุ้มครองแรงงานเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงไว้โดยเฉพาะ รวมถึงอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบและมาตรการอื่นทางกฎหมายที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองเด็กที่ถูกแสวงหาประโยชน์จากอุตสาหกรรมบันเทิงทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัญหาการไม่มีกฎหมายเฉพาะสำหรับคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการของนักแสดงเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงของประเทศไทยสามารถอธิบายได้จากหลายประการที่มีความเชื่อมโยงกัน พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 แม้ว่าจะมีบทบัญญัติในการคุ้มครองแรงงานเด็ก แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงเด็กที่ทำงานในวงการบันเทิงอย่างเพียงพอเนื่องจากลักษณะงานในอุตสาหกรรมบันเทิงมีความซับซ้อนและแตกต่างจากงานแรงงานทั่วไป เช่น ชั่วโมงการทำงานที่อาจเกินมาตรฐาน หรือสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมกับเด็ก นอกจากนี้ ยังขาดความตระหนักและความเข้าใจที่ลึกซึ้งต่อปัญหาการแสวงหาประโยชน์จากเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิง อีกทั้ง การบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ยังขาดความเข้มงวด ส่งผลให้การคุ้มครองนักแสดงเด็กเป็นไปได้ยาก นอกจากนี้ การออกกฎหมายเฉพาะสำหรับปกป้องนักแสดงเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงยังไม่ได้รับการผลักดันอย่างเพียงพอจากทั้งภาครัฐและสังคมเนื่องจากความเชื่อที่ว่านักแสดงเด็กมีรายได้สูงและได้รับการดูแลที่ดีอยู่แล้ว การพัฒนากฎหมายในด้านนี้ยังคงเผชิญความท้าทาย เนื่องจากอุตสาหกรรมบันเทิงมีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน ดังนั้น การแก้ไขปัญหานี้จำเป็นต้องอาศัยการสร้างตระหนักในสังคมและการเรียกร้องจากกลุ่มผู้มีอิทธิพล เพื่อผลักดันให้มีการออกกฎหมายและมาตรการคุ้มครองที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นสอดคล้องกับ บุญทัน หมื่นอภัย (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ผลการวิจัยพบว่า เกิดปัญหาในการตีความกฎหมายในบทนิยามมาตรา 4 ของคำว่า “เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด” เพราะ

กฎหมายบัญญัติไว้โดยใช้ถ้อยคำไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุมระดับพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กที่สมควรจะได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพในสถานที่ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อเด็กโดยไม่เป็นธรรม ยิ่งกว่านั้นกฎหมายให้อำนาจหลายหน่วยงานในการออกกฎกระทรวง ทำให้กฎกระทรวงที่ออกมาเพื่อคุ้มครองเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเดียวกันขัดหรือแย้งกันและเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในแต่ละพื้นที่ไม่ได้รับการคุ้มครองดูแลอย่างถูกต้องภายใต้มาตรการทางกฎหมายเดียวกัน และสอดคล้องกับ สุริยา หมดชูโชต (ม.ป.ป) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความคุ้มครองสิทธิเด็กที่ทำงานบันเทิง : ศึกษาเฉพาะในกรณีการทำงานบันเทิงของเด็กที่ประกอบอาชีพถ่ายแบบอิสระ ผลการศึกษาพบว่า การคุ้มครองแรงงานเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ในหมวดแรงงานเด็กยังไม่สามารถคุ้มครองแรงงานเด็กได้ทุกลักษณะงาน ทำให้ยังเกิดปัญหาการใช้แรงงานเด็กในลักษณะงานอื่นๆ และกฎหมายคุ้มครองแรงงานของประเทศไทยไม่มีกฎหมายคุ้มครองแรงงานเด็กในงานด้านการเป็นนางแบบนายแบบไว้โดยเฉพาะ อีกทั้งมาตรฐานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศก็ยังไม่มียุติในงานด้านการเป็นนางแบบนายแบบไว้โดยเฉพาะ ดังนั้นจึงจำต้องนำกฎหมายของประเทศต่างๆ ที่มีกฎหมายคุ้มครองแรงงานเด็กในงานด้านการเป็นนางแบบนายแบบมาวิเคราะห์เพื่อเสนอแนะมาตรการคุ้มครองแรงงานเด็กที่ทำงานในงานลักษณะนางแบบนายแบบโดยเฉพาะ วิจัยฉบับนี้จึงเสนอให้มีการออกมาตรการคุ้มครองแรงงานเด็กในงานด้านการเป็นนางแบบนายแบบเด็กโดยให้มีประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดอายุขั้นต่ำสำหรับงานด้านการเป็นนางแบบ นายแบบเด็ก การกำหนดเวลาทำงานของนางแบบนายแบบเด็ก การกำหนดให้มีผู้ดูแลนางแบบนายแบบเด็กระหว่างทำงาน การกำหนดให้มีการตรวจสุขภาพ การกำหนดให้มีความปลอดภัยของนางแบบนายแบบเด็ก การกำหนดขอบเขตการทำงานของนางแบบนายแบบเด็กเพื่อให้มีลักษณะเป็นรูปธรรมและมีผลบังคับในทางปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรกำหนดให้นายจ้างต้องจัดหาผู้เชี่ยวชาญสำหรับเด็กมาดูแลนักแสดงเด็กในขณะทำงาน เนื่องจากว่าผู้จัดการส่วนตัวของนักแสดงเด็ก ไม่ได้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็ก อาจจะทำให้ดูแลนักแสดงเด็กได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และหากเกิดเหตุฉุกเฉินขึ้น ผู้เชี่ยวชาญสามารถแก้ไขปัญหานักแสดงเด็กได้ทันที
2. ควรกำหนดให้นายจ้างดูแลในการโภชนาการตลอดการทำงาน รวมไปถึงสถานที่นอนหลับพักผ่อนให้กับนักแสดงเด็ก ควรมีสถานที่นอนหลับที่มีดสนิท ไม่มีเสียงดังรบกวน เพื่อให้นักแสดงเด็กได้รับการพักผ่อนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงห้องน้ำที่สะอาด และห้องแต่งตัวที่มีดสนิท
3. ควรกำหนดให้มีช่วงอายุ และช่วงระยะเวลาในการทำงานอย่างชัดเจน เพื่อไม่ให้นักแสดงเด็กต้องทำงานมากเกินไป เพราะอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางด้านร่างกายและสติปัญญาของนักแสดงเด็ก รวมไปถึงอาจก่อให้เกิดภาวะเครียดจากการได้รับบทบาทตัวละครนั้นเป็นเวลานาน และความกดดันจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน

References

- Anantaya Sukpitak. (n.d.). Legal problems regarding the use of child labor under the Labor Protection Act. Master of Laws Program (Central), Faculty of Law, Ramkhamhaeng University.
- Boonthan Muen-apai. (2019). Legal measures to protect children with risky behavior. Khon Kaen University Research Journal (Graduate Studies) Humanities and Social Sciences Year 7, Issue 1: January-April 2019. Pages 78 - 89.
- Child Protection Act B.E. 2546
- Labor Protection Act B.E. 2541
- Phurichan Kantanet. (2021). Problems in protecting child labor under the Labor Protection Act B.E. 2541. Payap University Journal. Year 31, Issue 1 (January-June 2021). Pages 33 - 47.
- Suriya Matchuchot. (n.d.). Legal problems regarding the protection of the rights of children working in entertainment: A study specifically on the case of children working in entertainment who work as freelance modeling. Bachelor of Laws Program, Faculty of Law, Thaksin University, Songkhla Campus.
- Unfair Contracts Act B.E. 2540.

